

pracownia badań
i innowacji
społecznych

PRACOWNIA BADAŃ I
INNOWACJI
SPOŁECZNYCH
STOCZNIA

MIEJSKA RADA SENIORÓW W POZNANIU

MARIA PERCHUĆ

Opracowanie powstało w ramach projektu „Jak usłyszeć głos seniora? Praktyczny przewodnik po partycypacji obywatelskiej osób starszych”, finansowanego ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013.

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

CEL	reprezentowanie interesów osób starszych, funkcja doradczo-konsultacyjna i inicjatywna wobec władz Miasta
METODA	organ doradczy, opiniodawczy, inicjatywny w strukturze władz Miasta
GRUPY DOCELOWE UCZESTNICZY	15 osób powyżej 60 roku życia, wyznaczanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, Prezydenta Miasta i Radę Miasta Poznania
ORGANIZATOR / KONTAKT	Miejska Rada Seniorów w Poznaniu e-mail: Rada_Seniorow@um.poznan.pl tel.: +48 61 878 58 54 http://www.centrumis.pl/miejska-rada-seniorow.html
AKTORZY ZAANGAŻOWANI W PROCES	<ul style="list-style-type: none"> • poznańscy seniorzy • władze Miasta Poznania • Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania • Centrum Inicjatyw Senioralnych w Poznaniu
FINANSE	Miejska Rada Seniorów jest ciałem społecznym – nie ma wyodrębnionego budżetu, a jej członkowie nie pobierają żadnych diet.

Wiek senioralny jest naturalną i wartościową częścią ludzkiej egzystencji, tak jak dzieciństwo, młodość i lata średnie. Każda forma życia obejmuje zarówno rozwój, jak też utratę czegoś, posiadania możliwości i ograniczeń, ma coś do dania i otrzymywania, a także jest okresem nabycia określonych praw, jak przypisanych obowiązków. Konieczne jest zatem aktywne i zobiektywizowane przeciwdziałanie pomijaniu i wykluczaniu najstarszego pokolenia z uczestnictwa w życiu społecznym oraz stworzenie warunków, które zapewnią seniorom wysoką jakość życia.

(z preambuły Uchwały w sprawie powołania Miejskiej Rady Seniorów w Poznaniu)

Miejska Rada Seniorów (MRS) w Poznaniu została powołana 27 października 2007 roku Uchwałą Rady Miasta Poznania, a jej główną funkcją jest reprezentowanie interesów osób starszych w Poznaniu wobec władz Miasta. Mocą Uchwały powoływany jest także skład osobowy Rady, a realizatorem Uchwały jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.

Jak zostało to ujęte w treści Uzasadnienia do projektu Uchwały w sprawie powołania MRS, wobec zachodzących zmian demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa, *konieczne staje się zwiększenie działań poprawiających komunikację pomiędzy samorządem a mieszkańcami miasta*, w tym szczególnie seniorami.¹ Dalej w Uzasadnieniu przeczytać można wprost, że *powołanie Miejskiej Rady Seniorów gwarantować ma partycypację, tj. włączając osoby starsze w życie społeczne, w działania, które mają zaspokoić ich potrzeby i rozwiązywać istotne problemy indywidualne i grupowe*. Partycypacja jest tutaj rozumiana jako możliwość wpływania seniorów na zapadające w stosunku do nich postanowienia. Seniorzy mają zatem poprzez Radę *prawo konsultowania danych dokumentów, zgłaszania uwag, zgłaszania własnych inicjatyw*.

Gdyby nie było Miejskiej Rady Seniorów, to nie byłoby bezpośredniego głosu ludzi starszych, którzy by powiedzieli (...) «to nam się bardzo podoba, ale chętnie byśmy dodali jeszcze to czy tamto». I to jest właśnie po prostu ten przyczynek. Gdyby nie było takiego ciała, to nikt by tego nie wyartykułował, nikt by tego nie zgłosił, nikt by o tym nie pomyślał. To jest wartość tej partycypacji. Chociaż jest rzeczą oczywistą, że nie wszystko, co jedna strona powie, musi się przyjąć, bo taka jest prawda.

(Maria Nowicka, radna Rady Miasta Poznania, osoba powołana do kontaktów z Miejską Radą Seniorów)

Dobrą podstawą do powołania MRS okazał się zawarty w Planie Rozwoju Miasta Poznania na lata 2005-2010 Program „Seniorzy”². Na podstawie zagadnień, które obejmował, wypracowany został kolejny model działania w ramach polityki senioralnej w mieście, czyli MRS.

¹ Już Uchwała Rady Miasta z 18 listopada 2003 roku w sprawie miejskiej strategii polityki społecznej wskazywała na potrzebę utworzenia w Poznaniu grupy doradczej przy strukturach miejskich, złożonej z seniorów i funkcjonującej w ich interesie.

² Głównym celem Programu była poprawa jakości życia mieszkańców Poznania w wieku poprodukcyjnym. Miał być on realizowany m.in. poprzez zwiększenie dostępu osób starszych do usług opieki medycznej, przeciwdziałanie marginalizacji i izolacji seniorów, zwiększenie ich poczucia bezpieczeństwa, a także możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Zadania MRS

Miejska Rada Seniorów powstała, aby zapewnić starszym mieszkańcom wpływ na dotyczące ich sprawy dziejące się w mieście i podlegające władzom lokalnym. Paragraf 2 Uchwały w sprawie powołania Rady określa obszary jej działania – od wspierania aktywności, promocji zdrowia i dostępu do kultury dla osób starszych po przełamywanie stereotypów na temat seniorów i budowanie ich autorytetu.

MRS pełni wobec władz Miasta funkcję opiniodawczą i doradczą.

Miejska Rada Seniorów powstała po to, żeby po prostu seniorzy mieli łatwiejszy, lepszy, bezpośredni dostęp do władz miasta i mogli wyartykułować swoje oczekiwania, swoje potrzeby, a także mogli się ustosunkować do propozycji, które (...) wysuwa miasto, do zamierzeń, które chce podjąć (...) - i stąd się wzięła ta rola konsultacyjna i rola inicjatywna tego gremium.

(Maria Nowicka, radna Rady Miasta Poznania, osoba powołana do kontaktów z Miejską Radą Seniorów)

Do zadań MRS należy m.in. przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań polityki miejskiej, opiniowanie projektów uchwał, monitorowanie potrzeb seniorów w Poznaniu, zgłaszanie uwag do aktów prawa miejscowego, inicjowanie działań na rzecz osób starszych, informowanie o kierunkach i konkretnych rozwiązaniach w zakresie działań Miasta i innych organizacji na rzecz seniorów.

Przedstawiciele MRS uczestniczyli lub uczestniczą w pracach kilku komisji stałych Rady Miasta, m.in. Komisji Rady Miasta Poznania ds. programu „Seniorzy”, Komisji ds. przydziałów lokali w zasobach komunalnych i budownictwa TBS, Komisji konkursowej ds. pomocy społecznej oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych czy Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. MRS opiniuje też Programy Współpracy Miasta Poznania z organizacjami pozarządowymi w zakresie działalności na rzecz seniorów.

MRS ma bezpośredni wpływ na politykę zarządzania środkami, które są do dyspozycji Rad Osiedli, ponieważ proponowane zadania zgłaszane do realizacji dla organizacji pozarządowych w obszarze działań na rzecz osób starszych weryfikowane są pod kątem priorytetów ustalonych przez MRS.

Skład MRS

MRS powołana jest na czas nieokreślony, jednak jej skład osobowy zmienia się wraz z każdą kolejną kadencją Rady Miasta. W skład MRS mogą wchodzić jedynie osoby, które ukończyły

60 lat. Każda Rada liczy 15 osób. 9 z nich wybieranych jest przez przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych oraz przez przedstawicieli rad osiedli i klubów seniora na specjalnym spotkaniu organizacji z Prezydentem. Po 3 osoby rekomendują Prezydent Miasta oraz Rada Miasta. Nie mogą to być jednak osoby zatrudnione w Urzędzie Miasta ani czynni radni. Dodatkowo, żeby mieć ścisły kontakt z MRS, Rada Miasta wskazuje każdorazowo osobę za to odpowiedzialną. Jest to również mieszkaniec, który ukończył 60 lat. Osoba będąca łącznikiem pomiędzy Radą Miasta a MRS ze względu na swoje doświadczenie zajmuje się m.in. doradzaniem, czy warto w danym momencie występować do władz Miasta z określoną sprawą, zapoznaje się bliżej z zagadnieniami podnoszonymi przez MRS, inicjuje ewentualne rozmowy z przedstawicielami Rady i władz Miasta.

Na czele MRS stoi Prezydium, wybierane na całą jej kadencję, a składające się z Przewodniczącego (reprezentuje Radę na zewnątrz, zwołuje i przewodniczy zebraniom Rady), Wiceprzewodniczącego (zastępuje Przewodniczącego w razie potrzeby) oraz Sekretarza Rady (opracowuje sprawozdania z działalności rady, zawiadamia o posiedzeniach, sporządza protokoły z posiedzeń).

Ogólne zasady funkcjonowania MRS

MRS nie ma stałego biura, ponieważ nie pracuje w trybie urzędowym. Wszelkiej pomocy (np. prawnej czy związanej z delegacjami) może zasięgać w Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, który jest realizatorem Uchwały powołującej Radę. Tam MRS spotyka się i obraduje oraz może korzystać z tamtejszych sal konferencyjnych.

Zajmujemy się obsługą i zapewnieniem wsparcia dla Miejskiej Rady Seniorów. (...) Nasza współpraca opiera się na podstawowej zasadzie podmiotowości i samodzielności członków Miejskiej Rady w kształtowaniu planu pracy i uchwał. Odnosimy się do uchwał w kontekście materiałów nam dostępnych i uchwał Rady Miasta, które już obowiązują. Staramy się też proponować nowe rozwiązania w kontekście czy dorobku naukowego, czy też doświadczeń innych samorządów w realizacji zadań publicznych.

(Alicja Szcześniak, kierownik Oddziału Polityki Społecznej w Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania)

Zebrania plenarne MRS zwoływane są nie rzadziej niż raz na kwartał. W pilnych przypadkach mogą zostać zorganizowane obrady na zebraniu nadzwyczajnym.

Rada działa w oparciu o Regulamin i Plan pracy. MRS wypowiada się zawsze w uchwałach, w których postuluje określone kwestie do władz Miasta czy zgłasza swoje oczekiwania.

Członkowie MRS prowadzą też stałe dyżury, które odbywają się co tydzień w siedzibie Urzędu Miasta Poznania, gdzie Rada na dni dyżurów ma wyznaczony pokój. Wtedy przychodzą tam osoby z różnymi sprawami i problemami, np. związanymi z kwestiami mieszkaniowymi. W takich przypadkach członkowie Miejskiej Rady Seniorów pomagają skierować zainteresowaną osobę bezpośrednio do osoby odpowiedzialnej za daną kwestię lub do jednej z kilkunastu dostępnych bezpłatnie poradni prawnych. Jak określone jest to w Regulaminie MRS drugiej kadencji, *Rada utrzymuje więź z seniorami poprzez przyjmowanie zgłaszanych postulatów* (§8, punkt 4).

Inną jednostką, która udziela w razie potrzeby pomocy MRS, jest też powstałe z jej inicjatywy w grudniu 2009 roku Centrum Inicjatyw Senioralnych (CIS), gdzie Rada może korzystać m.in. z dostępnych pomieszczeń.

Wszelkie ważne informacje o Miejskiej Radzie Seniorów są podpięte pod stronę internetową Centrum Inicjatyw Senioralnych – www.centrumis.pl/miejska-rada-seniorow.html.

PRZYKŁADOWE PROCESY DORADCZO-KONSULTACYJNE ORAZ INICJATYWY MRS

- Z inicjatywy MRS na mocy Uchwały Rady Miasta Poznania z 8 grudnia 2009 roku zostało powołane Centrum Inicjatyw Senioralnych, które rozpoczęło działalność 1 maja 2010 roku.
- Przedstawiciele MRS brali udział w pracach Komisji ds. przydziałów lokali w zasobach komunalnych i budownictwa TBS (Towarzystwo Budownictwa Społecznego). W Poznaniu na przestrzeni ostatnich 4 lat oddano ok. 200 mieszkań wybudowanych w systemie TBS, całkowicie przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podczas prac Komisji, która przydzielała mieszkania, przedstawiciele MRS dbali o to, żeby w takich przydziałach uwzględniane były też starsze osoby.
- Program Współpracy Miasta Poznania z organizacjami pozarządowymi jako jedno z zadań priorytetowych współpracy ustanawia „Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym”. Planowana na 2013 rok wysokość środków na realizację zadań publicznych określonych w tym obszarze wynosi 900 000 zł. MRS co roku opiniuje Program w części dotyczącej osób starszych.
- Przedstawiciele MRS byli członkami Komisji, która opracowywała Strategię Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Kwestia wzmocnienia samodzielności osób starszych w Poznaniu ujęta jest tam w jednym z programów strategicznych pt. „Poznań wrażliwy społecznie”.
- We wrześniu 2012 roku przedstawiciele MRS wraz z Centrum Inicjatyw Senioralnych oraz Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych organizowali i uczestniczyli w spotkaniach z seniorami w ramach konsultowania ogólnych zagadnień Programu „Wsparcie i Aktywizacja Społeczna Seniorów w Poznaniu”, wynikającego z programu strategicznego „Poznań wrażliwy społecznie” Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Celem spotkań było zapoznanie seniorów z tematyką Programu oraz przyjmowanie uwag i wniosków do projektu. Zaplanowano pięć spotkań (tzw. forów społeczności), które odbyły się w lokalnych Klubach Seniora. W sumie wzięło w nich udział 170 seniorów. Informacje o możliwości wzięcia udziału w spotkaniu przekazywane były do Klubów Seniora, ich harmonogram

dostępny był również na stronie internetowej Centrum Inicjatyw Senioralnych. Zainteresowane osoby mogły się zapoznać z materiałami prezentowanymi na spotkaniach w siedzibach Klubów.

Każde spotkanie składało się z wprowadzenia, omówienia celów spotkania i założeń Programu. Następnie moderator spotkania (przedstawiciel Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych) przedstawiał panelistów i omawiał zasady uczestnictwa. Rozdawane były wtedy także formularze do zgłaszania propozycji do projektu Programu, które uczestnicy mogli wypełniać w trakcie lub po spotkaniu. Prezentacji poszczególnych zagadnień dokonywali przedstawiciele ze strony organizatorów, następnie był czas na dyskusję i pytania ze strony uczestników. Na koniec przybyłe osoby były informowane o sposobie przekazania wyników spotkania i dalszych etapach w procesie tworzenia dokumentu. Miejska Rada Seniorów pozytywnie zaopiniowała program w grudniu 2012 roku. Po raz pierwszy w Poznaniu, przy udziale Miejskiej Rady Seniorów, przeprowadzono tego typu proces wypracowywania rozwiązań na poziomie uchwały strategicznej dla grupy osób starszych.